

Lasten aggressiivisuus ja väkivaltaisuus

Toimittaja Saara Aalto. Kysymyksiin vastaa Varhan lastenpsykiatrian ylilääkäri, palvelualueenjohtaja Taina Juvén.

Saara Aalto

Onko alakouluikäisten aggressiivisuus lisääntynyt ja mitä syitä väkivallan taustalla on? Kysymyksiin vastaa ylilääkäri lastenpsykiatrian palvelualueenjohtaja Taina Juvén. Millä tavalla aggressiivinen lapsi käyttäytyy?

Taina Juvén

Ensinnäkin hän voi hyökätä, tai hän hyökkää, tai hän pakenee siinä tilanteessa. Hän hyökkää, niin hän voi oikeasti käyttäytyä sillä tavalla väkivaltaisesti, että hän voi lyödä. Hän voi saada aikaan tappeluun. Hän voi sanoa tosi loukkaavia sanoja. Hän voi kiusata toista. Ja ihan samalla tavalla se tietenkin ilmenee, kun aikuisellakin mitä me ajatellaan, mutta mä ajattelen, että sitä pitää lähtökohtaisesti ajatella kuitenkin, mitä siellä on niinku taustalla. Ehkä ajattelen niin, että lapsen, niinku aggressiivisessa käytöksessä, niin nimenomaan se on reaktiota aina niinku johonkin. Tai useimmiten, että se että lapsi käyttäytyisi, pieni lapsi, suunnitelmallisesti aggressiivisesti, niin se ei ole varmasti niin tavallista. Ja ehkä aika epätavallista ja niin sitä oikeasti pitää niinku miettiä, että mitä pienemmästä lapsesta on kyse, niin se on hyvin impulsiivista. Se on niinku reaktio johonkin, kun hän käyttäytyy aggressiivisesti ja ehkä niin just, että häntä on provosoitu käyttäytymään, niin hän tuntee olevansa, niinku ahdistettu jossakin tilanteessa. Hän ei keksi pienen lapsen niinku selviytymis- ja miten hän selviytyy hankalassa tilanteessa, niin ne ovat rajallisemmat ne keinot hänellä, niin hän voi sen takia käyttäytyä, niinku aggressiivisesti.

Saara Aalto

Kertoisitko vielä, että mitä eroja aggressiivisuuden ja väkivallan välillä on?

Taina Juvén

No siis sehän on tietenkin lähtökohta, että meillä kaikilla, no meillä on aggressiivisia ajatuksia, tunnetta, mutta se että se, niinku tulee ulos sitten väkivaltaisena niinku käytöksenä, niin siinä on hyvin merkittävä ero. Meidän pitää ajatella, niinku voidaan ajatella ja tuntea myös, niinku negatiivisia asioita, vihaa, kiukkua, surua. Kaikkea negatiivista. Se kuuluu meidän, niinku elämään. Ja väkivaltaisesti käyttäytyminen joo, no se ei ole hyväksyttävää. Ei se, että käyttäytyy väkivaltaisesti, itseä kohtaan tai

hyväksyttävää on väärä sana. Se on surullista, että niin joku käyttäytyy. Eikä tietenkään se ole hyväksyttävää, että käyttäytyy väkivaltaisesti, niinku toista ihmistä kohtaan. Eikä edes sen niin, että käyttäytyy väkivaltaisesti niin, että hajottaa niinku paikkoja.

Saara Aalto

Missä lasten tekemä väkivalta yleensä tapahtuu?

Taina Juvén

No siellä tietenkin missä lapset ovat, eli ennen kaikkea varmasti kotona koulussa, päiväkodissa ja tietenkin sitten kun isommasta lapsesta on kyse, niin siellä missä ollaan sitten kavereitten kanssa. Tai niin sanottujen kavereiden kanssa.

Saara Aalto

Keneen lapsen tekemä väkivalta yleensä kohdistuu?

Taina Juvén

Joo, tuo onkin vaikea kysymys oikeasti, että en mä tiedä että onko se väkivaltaa, mikä kohdistuu vanhempaan, kun lapselta menee pinnan ihan täysin ja rupeaa nyrkit heilumaan. Niin en sanoisi, että se on niinku väkivaltaa. Mutta jos halutaan sanoa, että se on väkivaltaa, niin varmasti se kohdistuu niinku vanhempiin, koska vanhemmat nyt tuottaa lapselle tietenkin pettymyksiä. Se on vanhempien tehtävä, eihän me toimita vanhempina aina niinku lapsi haluaa. Eli vanhempiin, no sisarukset ovat varmasti seuraava ryhmä. Sitten varmasti niinku koulussa ja päiväkodeissa, niin muut tärkeät aikuiset, muut merkitykselliset aikuiset ja totta kai, sitten niinku kavereihin, mutta varmasti ehkä sen kaltaisessa niinku järjestyksessä. Ja erittäin huolestuttavaa on se niin kun väkivalta. Pieneen lapsen ja isomman, ja varsinkin isomman lapsen tekemänä, kohdistuu eläimiin niinku viattomiin luontokappaleisiin. Se on kyllä todella huolestuttavaa, varsinkin niinku isommilla lapsilla. Ja totta kai se väkivalta voi kohdistua tai väkivaltainen käytös voi kohdistua paikkoihin, että rikotaan paikkoja, hajotetaan paikkoja ja sitten tietenkin ei pidä koskaan niinku unohtaa sitä niin, että se väkivalta voi kohdistua sitten, varsinkin isommilla lapsilla nähdään niin itseensä. Ja toki niin, että semmoista itsetuhoista käytöstä. Me emme varmaan edes ymmärretä sitä, mitä se voi olla pienimmillä lapsilla, että se vaatii kyllä meiltä ammattilaisiltakin niinku enemmän ymmärrystä, ymmärtämistä lapsen tilanteesta.

Saara Aalto

Millaisia tunteita aggressiivinen tai väkivaltainen lapsi herättää aikuisessa?

Taina Juvén

Varmasti hyvin monenlaisia tunteita, että ensimmäisenä tulee mieleen tietenkin, no kiukkua. Ajatellaan varmasti, että se herättää niinku kiukkua aikuisessa,

vanhemmassa, opettajasta kenessä vaan. Ajattelen, että totta kai se on myös niinku, kyllä se kiukuttaa, että jos joku tulee nyrkit pystyssä tai potkii sinua nilkkoihin niin se kiukustuttaa. Mutta aika usein siellä on kyllä paljon muita tunteita myös.

Avuttomuuden tunnetta, miksi toi lapsi käyttäytyy noin? En osaa tehdä tälle asialle mitään, mitä pitäisi tehdä. Avuttomuutta, siis ahdistusta ihan varmasti. Ja varmasti myös, niitä syyllisyyden tunteita. Teenkö mä nyt oikein, mitä mä oon tehnyt väärin, kun tuo lapsi käyttäytyy noin. Sitten varmaan myös sitä häpeän tunnetta, että mitä varten lapseni nyt tuolla lailla käyttäytyy? Toivottavasti ei kukaan niinku näe, että tämmöistä niinku tapahtuu. Hyvin monenlaisia tunteita.

Saara Aalto

Millaista tukea ja apua aggressiivinen tai väkivaltainen lapsi tarvitsee?

Taina Juvén

No ensinnäkin haluaisin kyllä tuohon kysymykseen niin kun tietynlaisen, niin puutun tuohon kysymykseen niin, että emme voi ajatella, että lapsi on aggressiivinen tai väkivaltainen. Haluaisin nimenomaan siihen puuttua, että siinä lapsessa on paljon puolia. Tämä on vain se yksi osa siitä niinku lapsesta, ja tiedänkin ettei haastattelija varmasti niin tarkoittanut, että minä nyt vähän saivartelin. Mutta mielestäni on tärkeää nähdä, niinku lapsi kokonaisuutena. Ehkä se sitten oikeasti vaikuttaa myös siihen, että miten pitää suhtautua: hyvin yksilöllisesti. Siellä on niin monen erilaisia syitä sen lapsen aggressiivisen käyttäytymisen taustalla, ja meidän aikuisten tehtävänä olisi yrittää ymmärtää, että mikä lapsen käyttäytymisen taustalla on ja puuttua sitten siihen. Ennen kaikkea se lapsi tarvitsee apua. Aikuisen, lähiaikuisen, vanhemman, opettajan tai muun aikuisen niinku apua ja tukea. Ja tarvitsee, no vanhanaikaisesti tarvitsee niinku sitä rakkautta ja rajoja.

Saara Aalto

Onko lasten tekemä väkivalta kokemuksesi mukaan lisääntynyt?

Taina Juvén

Puhun nyt varmasti siitä ihan lastenpsykiatrian erikoissairaanhoidon vinkkelistä. Palvelualuejohtajan tietenkään en ole enää niin paljon arjessa, mutta meidän ylilääkärimme Elina Tiiri ja muut lääkärimme, ja myös maanlaajuisesti. Ja itse asiassa niinku maailmanlaajuisesti ovat tuoneet esiin sitä, että lasten psyykinen huonovointisuus näkyy enemmän ja enemmän arjessa.

Saara Aalto

Mistä luulet, että se johtuu?

Taina Juvén

Tuo on se vaikea kysymys, johon on viimeksi niinku eilen kysytty. Ja ajattelen, että siihen on hyvin, hyvin monia syitä. Yhdeksänkymmentäluvun lamasta ihan taatusti. Ne vanhemmat, jotka on kokenut silloin niinku lapsina sen vaiheen, niin siellä on varmasti vaikutuksensa sille, että on ollut köyhyyttä, on ollut perheiden huonovointisuutta. Todennäköisesti sillä voi olla jotain merkitystä. Ei se varmasti ole tärkein syy, mutta ehkä se kuvaa sitä niinku kirjoa, että mistä voidaan lähteä miettimään, että mistä tämä johtuu, että juuri nyt ollaan tässä tilanteessa. Ja ilman muuta some ja somen vaikutus. Kyllä sillä taatusti on niinku vaikutusta, että kyllä se on asia, joka on muuttunut. Mikä on erilainen, hyvin erilainen, mikä oli vielä viime vuosituhannella, että mitkä ovat tämän vuosituhannen asioita. Niin tämä on kyllä todella vaikea kysymys. Jos siihen tietäisin täsmälleen ja yhden ainoan vastauksen, niin sille taatusti olisi jo tehty jotain, eikä oltaisi tässä tilanteessa. Mutta niitä asioita, jotka vaikuttavat siihen, että sanoisin, että miksi lasten ja nuorten psyykkinen huonovointisuus on, tai on vaikutelma, että se on lisääntynyt. Siihen vaikuttaa niin monet asiat, että niitä ei pysty edes luettelemaan. Ne ovat asioita, joita me kaikki tiedämme ja kaikki on ihan yhtä totta, kun ei totta.